

DECIZIE

21 iunie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecător
judecători

Valentina Clevadi
Luiza Gafton, Galina Stratulat
Ion Druță, Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de Poparcea Taisia prin intermediul reprezentantului, avocatul Chirilenco Svetlana,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Poparcea Taisia împotriva lui Verdeș Igor, intervenient accesoriu Verdeș Eleonora cu privire la declararea nulității contractelor de donație a bunurilor imobile,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 08 noiembrie 2016, prin care s-a respins apelul declarat de Poparcea Taisia și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău din 17 iunie 2016,

c o n s t a t ă :

La 28 aprilie 2011, Poparcea Taisia s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Verdeș Igor și Poparcea Alexandra cu privire la declararea nulității contractelor de donație a bunurilor imobile.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la 04 iunie 2008, Poparcea Alexandra (mama ei) și Verdeș Igor au încheiat contractele de donație asupra terenurilor agricole cu numărul cadastral 0144106.136 cu suprafața de 0,19 ha și numărul cadastral 0144105.047 cu suprafața de 1,8225 ha, amplasate în com. Cruzești, mun. Chișinău.

Menționează reclamanta că, la încheierea contractelor de donație a fost ignorat faptul că terenurile agricole se aflau în proprietatea comună în devălmășie a părinților Poparcea Alexandra și Poparcea Ion, ultimul fiind decedat la 04 iulie 2002.

Inițial, în acte, deținătoare de terenuri era indicată doar Poparcea Alexandra, iar de această situație a profitat Verdeș Igor, care este donatarul contractelor de donație.

Indică reclamanta că, în momentul încheierii contractelor de donație, Poparcea Ion nu era în viață și respectiv, înstrăinarea terenurilor agricole a avut loc fără consimțământul său.

Solicită reclamanta, declararea nulității contractelor de donație nr. 1131 și nr. 1133 din 04.06.2008 încheiate între Poparcea Alexandra și Verdeș Igor, în baza cărora au fost înstrăinate terenurile agricole cu numărul cadastral 0144106.136, suprafața de 0,19 ha și numărul cadastral 0144105.047, suprafața de 1,8225 ha, cu aducerea părților la poziția inițială.

Prin încheierea Judecătorei Ciocana mun. Chișinău din 12 ianuarie 2016, Poparcea Alexandra a fost substituită în drepturi și obligații procesuale cu succesorul legal Poparcea Taisia (f.d. 137).

Ulterior, în proces în calitate de intervenient accesoriu a intervenit Verdeș Eleonora.

Prin hotărârea Judecătorei Ciocana mun. Chișinău din 17 iunie 2016, cererea de chemare în judecată a fost respinsă ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, Poparcea Taisea a contestat-o cu apel.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 08 noiembrie 2016 s-a respins apelul declarat de Poparcea Taisia și s-a menținut hotărârea Judecătorei Ciocana mun. Chișinău din 17 iunie 2016.

La 23 ianuarie 2017, Poparcea Taisia prin intermediul reprezentantului, avocatul Chirilenco Svetlana, a declarat recurs, solicitând admiterea recursului, casarea dispozițiilor judecătorești și emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În susținerea recursului s-a invocat dezacordul cu hotărârile contestate, considerându-le neîntemeiate și ilegale prin faptul că au fost emise cu încălcarea și aplicarea eronată a normele de drept material și procedural.

Susține că, titlurile de autentificare a drepturilor deținătorului de teren asupra terenurilor donate au fost înregistrare la ÎS „Cadastru” la 21.03.2000, în timpul aflării în căsătoriei a soților Poparcea Alexandra și Poparcea Ion, ultimul decedând la 04.07.2002, astfel că bunul imobil a fost înregistrat în timpul vieții acestuia și constituie proprietate comună în devălmășie.

Odată cu depunerea cererii de acceptare a moștenirii succesore după decesul tatălui Poparcea Ion și obținerea certificatului de moștenitor legal, Poparcea Taisia a obținut dreptul de a înainta acțiunea în judecată în vederea declarării nulității contractelor de donație, deoarece au fost lezate drepturile ei personale a calității de moștenitor.

Afirmă că, Poparcea Alexandra nu a prezentat acte care ar confirma faptul că a acceptat succesiunea legală sau testamentară prin intermediul notarului după decesul soțului Poparcea Ion, iar pentru a avea dreptul de înstrăinare a întregului bun, urma să

obține legal dreptul de proprietate în ordine succesorială și anume, certificatul cu privire la dreptul de proprietate asupra cotei-părți din proprietatea comună în devălmășie.

Referitor la termenul declarării recursului, Colegiul reține că, materialele dosarului nu atestă cu certitudine data primirii de către recurentă a deciziei integrale, iar în asemenea circumstanțe recursul se consideră depus în termenul prevăzut de art. 434 CPC.

La 27 februarie 2017, Verdeș Igor și-a valorificat dreptul de a depune referință la recurs, solicitând declararea inadmisibilității acestuia sau după caz respingerea.

Verificând în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de intimat legalitatea hotărârilor atacate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa decizia instanței de apel și a restitui pricina spre rejudecare în instanța de apel din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform art. 239 CPC, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă, conchisă și fermă, să aibă putere de convingere.

În speță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție apreciază concluziile instanțelor judecătorești ca fiind rezultate din neexaminarea multiaspectuală a cauzei și în consecință, aplicarea eronată a legii.

Din materialele dosarului s-a constatat că, la 30.08.1979 a fost înregistrată căsătoria între Poparcea Ion și Bîzgu (Poparcea) Alexandra, fapt confirmat prin certificatul de căsătorie (f.d.7).

Potrivit certificatului de naștere, la 15.08.1954 s-a născut Poparcea Taisia, fiica lui Poparcea Ion și Alexandra (f.d.8).

Potrivit certificatelor de deces, Poparcea Ion a decedat la 04.07.2002 (f.d.4), iar Poparcea Alexandra a decedat la 13.10.2011 (f.d.58).

În timpul vieții, Poparcea Alexandra prin contractele de donație din 04 iunie 2008, cu nr. 1131 și nr. 1133 a donat lui Verdeș Igor terenurile agricole cu numerele cadastrale 0144106.136, suprafața 0,19 ha și 0144105.047, suprafața de 1,8225 ha, amplasate în com. Cruzești mun. Chișinău.

Conform pct. pct. 2.2 a contractelor menționate, imobilul înstrăinat este proprietatea Alexandrei Poparcea dobândit în baza Titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren (înregistrat duplicat din 21 martie 2008), eliberat de

Primăria satului Cruzești la 30 aprilie 1999, trecut în Registrul cadastral al deținătorilor de terenuri la 24 aprilie 1999, cu nr. 244 și înregistrat la OCT Chișinău, la 21 martie 2000.

La 28 aprilie 2011, Poparcea Taisia a contestat contractele de donație, invocând nulitatea acestora pe motiv că, Poparcea Alexandra nu a fost în drept să doneze terenurile litigioase deoarece acestea sunt proprietate în devălmășie a soților.

Fiind investite cu judecarea pricinii în cauză, instanțele de judecată au reținut că terenurile litigioase au constituit proprietate personală exclusivă a Alexandrei Poparcea și aceasta a fost în drept să dispună de ele la discreția sa, fără a accepta succesiunea după decesul soțului.

În opinia instanței de recurs, soluțiile instanțelor inferioare sunt pripite, fiind rezultate din aplicarea eronată a normelor de drept material, precum și examinarea insuficientă a circumstanțelor pricinii.

Așadar, determinarea drepturilor soților asupra comunității de bunuri, se face prin raportare la dispozițiile codului civil și al familiei.

În conformitate cu art. 19 alin. (1) Codul familiei, bunurile dobândite de către soți în timpul căsătoriei sînt supuse regimului proprietății în devălmășie.

În conformitate cu art. 20 alin. (1) Codul familiei, bunurile dobândite de către soți în timpul căsătoriei aparțin ambilor cu drept de proprietate în devălmășie, conform legislației. Iar conform alin. (5) al aceluiași articol, sunt proprietate în devălmășie a soților bunurile care au fost dobândite din ziua încheierii căsătoriei până în ziua încetării acesteia.

Prevederi similare se regăsesc și în conținutul art. 371 Cod civil, potrivit căruia bunurile dobândite de soți în timpul căsătoriei sînt proprietatea lor comună în devălmășie dacă, în conformitate cu legea sau contractul încheiat între ei, nu este stabilit un alt regim juridic pentru aceste bunuri. Orice bun dobîndit de soți în timpul căsătoriei se prezumă proprietate comună în devălmășie pînă la proba contrară.

Din interpretarea coroborată a acestor prevederi legale, se deduce că, drept de proprietate comună în devălmășie au soții asupra bunurilor comune. Fiind o proprietate comună în devălmășie, cei doi soți sunt împreună proprietari asupra bunului, exercitînd împreună atributele dreptului de proprietate.

La încetarea căsătoriei prin decesul unuia dintre soți, urmează de determinat partea din bunurile dobândite în comun de către soți, care va face obiectul transmiterii succesoriale.

Chestiunea determinării masei succesoriale lăsate de defunct se face, atît raportat la bunurile proprii ale acestuia, cît și raportat la cota acestuia din bunurile comune dobândite în timpul căsătoriei.

Așa fiind, se constată că, terenurile agricole cu numerele cadastrale 0144106.136, suprafața 0,19 ha și 0144105.047, suprafața de 1,8225 ha, amplasate în comuna Cruzești, mun. Chișinău, ce au constituit obiectul contractelor de donație, au

statut de cotă de teren echivalent, fiind atribuite Alexandrei Poparcea în timpul căsătoriei, conform Titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren eliberat de Primăria satului Cruzești la 30 aprilie 1999, înregistrat la OCT Chișinău, la 21 martie 2000.

Pornind de la existența faptelor pricinii, instanța de apel urma să țină cont că, cota de teren echivalent, de asemenea și cota-parte valorică, dobândite de către soți sau de unul din ei în timpul căsătoriei, sunt supuse împărțirii între ei conform prevederilor art. art. 25, 26 Codul familiei.

Or, în mod greșit a reținut instanța de apel că la momentul încheierii contractelor de donație la ÎS „Cadastru” terenurile litigioase erau înregistrate cu drept de proprietate doar după Poparcea Alexandra, sau potrivit art. 39 alin. (1) din Legea cadastrului bunurilor imobile 1543/25.02.98, neînscierea în registrul bunurilor imobile a datelor despre celălalt soț nu conduce la pierderea de către acesta a dreptului de proprietate asupra bunurilor procurate sau construite în timpul căsniciei.

În astfel de circumstanțe, instanța de recurs conchide că este necesar a fi elucidate toate elementele stării de fapt deduse din împrejurările cauzei și în deosebi, dacă după decesul lui Poparcea Ion, Poparcea Alexandra a acceptat succesiunea legală sau testamentară, în vederea determinării cotei părți ce i se cuvine din terenurile donate, având în vedere că cota de teren echivalent dobândită în timpul căsătoriei se supune împărțirii.

În dependență de cele constatate, instanța de apel urmează să verifice în întregime legalitatea contractelor de donație, pronunțând o hotărâre legală și întemeiată.

Cele relatate în ansamblu atestă faptul că, concluzia instanței de apel este pripită, iar o astfel de hotărâre nu poate fi menținută, de aceea cauza urmează a fi rejudecată.

Lichidarea lacunelor depistate în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, de aceea cauza urmează a fi reexaminată.

Totodată, Colegiul menționează că din interpretarea art. 6 al CEDO, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărârile contestate asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora (*cauza García Ruiz c. Spaniei din 21.01.1999*).

Reieșind din considerentele menționate și având în vedere faptul că, instanța de apel nu a elucidat circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii întru aplicarea corectă a normei de drept ce guvernează rezolvarea prezentului litigiu și deoarece, eroarea judiciară în cauză nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de

Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa decizia instanței de apel și de a restitui pricina spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Poparcea Taisia prin intermediul reprezentantului, avocatul Chirilenco Svetlana.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 08 noiembrie 2016, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Poparcea Taisia împotriva lui Verdeș Igor, intervenient accesoriu Verdeș Eleonora cu privire la declararea nulității contractelor de donație a bunurilor imobile, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecător

Valentina Clevadî

judecători

Luiza Gafton

Galina Stratulat

Ion Druță

Dumitru Mardari